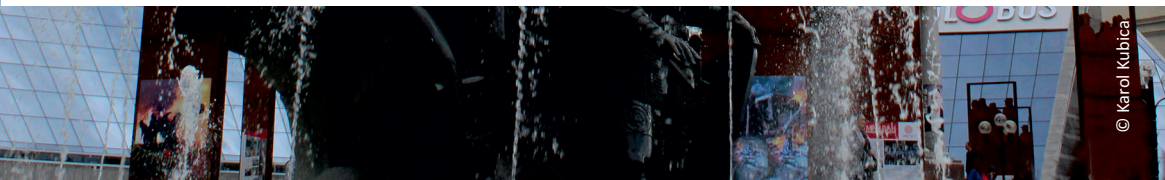

Ukraina

Przewodnik po rynku

UKRAINA
PRZEWODNIK PO RYNKU

© PAIH S.A.

Niniejsza publikacja ma charakter informacyjny.
Została opracowana na podstawie informacji uznanych za wiarygodne
i nie stanowi wykładni ani opinii prawnej.

PAIH S.A. nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania
zamieszczonych w niniejszej publikacji informacji oraz za możliwe
konsekwencje jakichkolwiek działań podjętych w oparciu o te informacje.

Wydawca: Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.

ISBN 978-83-62132-98-0

Warszawa, październik 2018 r.

Spis treści

I.	Ukraina – informacje ogólne i położenie geograficzne	4
II.	Ustrój polityczny. Sytuacja polityczna	7
III.	Podstawowe informacje gospodarcze.	9
IV.	Podstawowe zasoby naturalne. Kopaliny użyteczne	14
V.	Główne sektory gospodarki	16
VI.	Infrastruktura transportowa.	20
VII.	Formy prowadzenia działalności gospodarczej.	24
VIII.	System sądownictwa gospodarczego	28
IX.	System podatkowy	29
X.	Uczestnictwo w wielostronnych organizacjach i porozumieniach o charakterze gospodarczym / stosunki gospodarcze z UE, dane o wymianie handlowej.	32
XI.	Dwustronna polsko-ukraińska współpraca gospodarcza.	35
XII.	Warunki eksportu i importu.	37
XIII.	Dostęp do rynku ukraińskiego. Zachęty i bariery	39
XIV.	Zamówienia publiczne	41
XV.	Kultura biznesowa	43
XVI.	Przydatne kontakty.	45

I. Ukraina – informacje ogólne i położenie geograficzne

Ukraina — państwo położone w Europie Środkowo-Wschodniej, w południowo-zachodniej części równiny Wschodnioeuropejskiej.

© chrupka-depositphotos.com. Licencja Royalty-Free

Podstawą ukraińskiej państwowości i kultury uważa się czas istnienia Rusi Kijowskiej IX-XIII stulecia. Dalej państwowość zanika, a terytorium zostaje podzielone między sąsiednimi państwami (Królestwo Polskie, Księstwo Litewskie, Królestwo Moskiewskie). Formowanie nowoczesnej narodowości ukraińskiej zostało zintensyfikowane podczas wojny wyzwolenczej w połowie XVII wieku, w wyniku której zostało utworzone państwo kozackie, a które później zostało rozdzielone między Królestwem Polskim a Moskiewskim. Kolejna próba odrodzenia państwa to 1917 r., lecz Ukraina ostatecznie trafia w sferę wpływów nowo utworzonego Związku Radzieckiego, stając się jedną z 15 republik do 1991 roku. Po rozpadzie Związku Radzieckiego państwo ostatecznie zdobyło niezależność.

Struktura terytorialna Ukrainy opiera się na zasadach jedności i integralności terytorium państwowego, kombinacji centralizacji i decentralizacji władzy państwowej, równowagi i rozwoju społeczno-gospodarczego regionów, z uwzględnieniem ich cech historycznych, gospodarczych, ekologicznych, geograficznych i demograficznych, tradycji etnicznych i kulturowych.

System ustroju administracyjno-terytorialnego Ukrainy składa się z: Autonomicznej Republiki Krym (objęta aneksją przez Federację Rosyjską), 24 obwodów podzielonych na rejonu oraz dwa miasta o szczególnym statusie: Kijów oraz Sewastopol.

Od 2014 roku w wyniku rosyjskiej agresji części obwodów Donieckiego i Ługańskiego oraz Autonomicznej Republiki Krym i m. Sewastopol mają status tymczasowo okupowanego terytorium Ukrainy. Współpraca z podmiotami gospodarczymi z tymczasowo okupowanych terytoriów może prowadzić do sankcji i odpowiedzialności w ramach ustawodawstwa ukraińskiego.

© Volina-depositphotos.com.
Licencja Royalty-Free
Mapa ustroju administracyjno-terytorialnego Ukrainy

Stolica – Kijów, oficjalna ilość ludności wynosi 2,935 mln. Inne duże miasta Ukrainy z ludnością ponad 1 mln mieszkańców (dane na kwiecień-maj 2018 r.): Charków (1,447 mln), Odessa (1,010 mln), Dniepr (1 mln), Lwów (750 tys.). Całkowita ilość ludności Ukrainy wynosi około 42,3 miliony¹.

¹ Źródło: Państwowy Urząd Statystyczny Ukrainy <http://www.ukrstat.gov.ua/>, 10.07.18

Język ukraiński jest językiem państwowym na Ukrainie. Państwo zapewnia wszechstronny rozwój i funkcjonowanie języka ukraińskiego we wszystkich sferach życia publicznego na terenie całej Ukrainy. Na Ukrainie zagwarantowany jest swobodny rozwój, wykorzystywanie i ochrona innych języków mniejszości narodowych.

Walutą narodową jest hrywna, która jest jedynym prawnym środkiem płatniczym na terytorium Ukrainy. Nie ma ograniczeń w wymianie walut obcych, których oficjalna stawka do hrywny ustalana jest przez Narodowy Bank Ukrainy. W biznesie istnieje praktyka używania ekwiwalentu w dolarach USA lub Euro.

Ukraina graniczy na zachodzie z Polską (w obwodzie Lwowskim, Wołyńskim i częściowo Zakarpackim, z polskimi województwami Podkarpackim i Lubelskim), Słowacją i Węgrami, na północy z Białorusią, na południowym zachodzie z Rumunią i Mołdową, na wschodzie i północnym wschodzie z Rosją. Na południu i południowym wschodzie ma dostęp do Morza Czarnego i Azowskiego.

Na granicy polsko-ukraińskiej znajduje się 14 przejść granicznych, a mianowicie: drogowe: Dorohusk-Jahodyn; Zosin-Uściług; Dołhobyczów-Uhrynów; Hrebenne-Rawa Ruska; Korczowa-Krakowiec; Medyka-Szeginie; Krościenko-Smolnica; Budomierz-Hruszów oraz kolejowe: Dorohusk-Jahodyn; Hrebenne-Rawa Ruska; Hrubieszów-Włodzimierz Wołyński; Krościenko-Chyrow; Przemyśl-Mościska; Werchrata-Rawa Ruska. Trwają prace w celu rozszerzenia liczby przejść granicznych.²

Klimat Ukrainy jest przeważnie umiarkowany kontynentalny, tylko nad Południowym brzegiem Krymu subtropikalny śródziemnomorski.

Ukraina jest jednym z członków-założycieli Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz członkiem ponad czterdziestu organizacji międzynarodowych, w m.in. OBWE (1992), MFW (1992), IBRD (1992), WTO (2008), Rady Europy (1995).

Ponadto w 2014 r. odbyło się podpisanie Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony.

² Źródło: Państwowa Służba Graniczna Ukrainy <https://dpsu.gov.ua/ua/>, 10.07.18

II. Ustrój polityczny. Sytuacja polityczna

Ukraina – unitarna demokratyczna parlamentarno-prezydencka republika z wielopartyjnym systemem politycznym³. Na Ukrainie działają następujące podstawowe instytucje władzy państwowej:

Parlament – Rada Najwyższa Ukrainy – jest jedynym organem ustawodawczym na Ukrainie. Konstytucyjny skład Rady Najwyższej Ukrainy to 450 deputowanych, których wybiera się w powszechnych wyborach na okres 5 lat.

Prezydent Ukrainy jest gwarantem suwerenności państwowej, integralności terytorialnej Ukrainy, przestrzegania Konstytucji Ukrainy, praw i wolności człowieka i obywatela.

Władza wykonawcza reprezentowana jest przez Rząd Ukrainy – Gabinet Ministrów, centralne organy wykonawcze i lokalne organy władzy wykonawczej. Premier Ukrainy mianowany przez Radę Najwyższą Ukrainy na wniosek Prezydenta Ukrainy. Kandydata na stanowisko Premiera Ukrainy proponuje Prezydent Ukrainy na wniosek koalicji frakcji parlamentarnych. Minister Obrony Ukrainy, Minister Spraw Zagranicznych Ukrainy są mianowani przez Radę Najwyższą Ukrainy na wniosek Prezydenta Ukrainy, pozostali członkowie Gabinetu Ministrów Ukrainy są mianowani przez Radę Najwyższą Ukrainy na wniosek Premiera Ukrainy.

Władza sądownicza. System sądów powszechnych na Ukrainie opiera się na zasadach terytorialności, specjalizacji oraz instancyjności. Sądy powszechne składają się z sądów lokalnych, apelacyjnych, wyższych sądów szczególnych (ukr. specjalizacyjnych) oraz Sądu Najwyższego Ukrainy. Sąd Najwyższy jest najwyższym sądem w systemie sądownictwa

³ Źródło: Konstytucja Ukrainy 1996 r., informacja o ustroju politycznym.

Ukrainy, w jego strukturze działają: 1) Izba sądowa w sprawach administracyjnych; 2) Izba sądowa w sprawach handlowych; 3) Izba sądowa w sprawach karnych; 4) Izba sądowa w sprawach cywilnych. Mogą również działać wyższe sądy szczególne. Ponadto, zgodnie z jurysdykcją utworzono sądy szczególne: Gospodarcze i Administracyjne. Jedynym organem jurysdykcji konstytucyjnej jest Sąd Konstytucyjny Ukrainy, który jest odrębny i niezależny od sądów powszechnych.

Uprawnienia Prezydenta przewidziane w Konstytucji, dają mu prawo mianowania kierowników na kluczowe stanowiska publiczne, co gwarantuje także pewną spójność polityki państwowej, wsparcia wybranych kierunków rozwoju.

Istnieją pewne czynniki komplikujące sytuację polityczną, mianowicie: konflikt zbrojny na Wschodzie Ukrainy, skomplikowane stosunki z Federacją Rosyjską, znaczące zobowiązania Ukrainy dot. pożyczonych środków (kredyty) od innych państw i międzynarodowych instytucji finansowych oraz wysoki poziom korupcji.

W 2019 roku na Ukrainie są zaplanowane kolejne wybory Prezydenckie, które odbędą się w marcu oraz wybory do parlamentu, które odbędą się w październiku. Wyniki wyborów będą miały duże znaczenie dla politycznej stabilności na Ukrainie.

III. Podstawowe informacje gospodarcze

Ukraina posiada znaczne zasoby (m.in. naturalne, gospodarcze (handlowe), przemysłowe, kadrowe, intelektualne), co jest warunkiem wstępnym znacznego potencjału gospodarczego. Jednym z głównych sektorów gospodarki jest potężny kompleks rolniczo-przemysłowy. Kompleks gospodarczy kraju obejmuje takie branże przemysłowe jak: budowa maszyn ciężkich, hutnictwo czarne i kolorowe, okrętownictwo, produkcja maszyn rolniczych, lokomotyw, obrabiarek, turbin, silników lotniczych i samolotów, urządzeń dla elektrowni, przemysłu naftowego, gazowego i chemicznego itp. Ponadto Ukraina jest potężnym producentem energii elektrycznej.

Według informacji Państwowej Służby Statystyki Ukrainy realny produkt krajowy brutto (PKB) w roku 2017 r. w porównaniu do roku 2016 wzrósł o 2,5%. Nominalny PKB wyniósł 2 982,9 mld UAH (około 110 mld USD), a PKB na jedną osobę – 70 210 UAH (około 2 600 USD) ⁴.

Należy zauważyć, że w okresie od 2013 r. do 2016 r. gospodarka ukraińska była w kryzysie. Spadek PKB rozpoczął się w 2013 r. i wyniósł 0,027%, przyspieszając w latach 2014-2015 w związku z kryzysem politycznym, gospodarczym i wojskowym. W ciągu tych lat całkowity spadek wyniósł około 16%. Stopniowe ożywienie gospodarcze zaczęło się w 2016 r. W budżecie Ukrainy na rok 2018 wzrost realnego PKB zakłada się na poziomie 3%.

Narodowy Bank Ukrainy prognozuje przyspieszenie wzrostu gospodarczego w 2018 r. do 3,4%.

Pozycja Ukrainy w rankingach globalnych (2017 – 2018) ⁵:

- Globalny raport konkurencyjności (The Global Competitiveness Index (WEF) – 81/137,

⁴ Źródło: Państwowy Urząd Statystyczny Ukrainy <http://www.ukrstat.gov.ua/>, 10.07.18

⁵ Źródło: Portale internetowe poszczególnych rankingów.

- Indeks Globalizacji (Index of Globalization) – 49/207,
- Ranking Doing Business Banku Światowego – 76/190,
- Ranking Wskaźnik wolności gospodarczej (Index of Economy Freedom) – 150/180,
- Ranking Paying Taxes – 43/189,
- Indeks Percepcji Korupcji (Corruption perception index) – 130/180,
- Globalny indeks innowacyjności (The Global Innovation Index) – 50/127.

Inflacja

Obecnie poziom inflacji jest stosunkowo stabilny, w przeciwieństwie do okresu po rozpadzie ZSRR, gdy w latach 1991-1996 inflacja wyniosła 390,0%, 2100,0%, 10256,0%, 501,0%, 281,7% i 139,7%. Kolejny podobny wzrost odnotowano w 2008 r. w wyniku światowego kryzysu gospodarczego, kiedy poziom inflacji w roku wyniósł 122,3%, przy średniej wynoszącej w tym czasie 112-116%. Ostatni znaczący wzrost odnotowano w latach 2014-2015 (124,9% i 143,3%), co miało miejsce w kontekście konfliktu zbrojnego na wschodzie kraju i aneksji Półwyspu Krymskiego.

W roku 2017 poziom inflacji okazał się być najwyższym wśród krajów Europy i WNP. Ceny konsumpcyjne na Ukrainie od początku roku wzrosły o 13,6%, podczas gdy średni poziom wzrostu w Europie wyniósł 2,6%, w krajach WNP – 6,7%. W pierwszych miesiącach 2018 r. poziom inflacji odpowiada prognozowanemu. Na przykład, inflacja bazowa w kwietniu 2018 r. pozostała bez zmian – 9,4% r/r (0,6% m/m). Takie wskaźniki odpowiadały prognozie Narodowego Banku ⁶.

Ustawa Ukrainy o budżecie państwa określa poziom inflacji na poziomie 9%. Narodowy Bank Ukrainy prognozuje inflację na poziomie 8,9%.

Ludność i powierzchnia

W historii niepodległej Ukrainy przeprowadzono jeden spis ludności w roku 2001, następny zaplanowano na rok 2020. Według ludności Ukraina zajmuje 8 miejsce w Europie i 32 w świecie, mieszka tu około 42,3 mln osób. Ważną cechą demografii Ukrainy jest podwyższona migracja, w tym pracownicza. Czynnikiem ten wynika z zawichości gospodarczych

⁶ Źródło: Narodowy Bank Ukrainy, <https://bank.gov.ua/>, 10.08.18

i politycznych, które istnieją na Ukrainie. Według nieoficjalnych danych około 15 milionów Ukraińców mieszka poza Ukrainą.

Większość ludności mieszka w miastach – około 70%. Większość osób należy do chrześcijan z obrządku bizantyjskiego – prawosławnych i grekokatolików. Wśród innych wyznań są: katolicyzm, protestantyzm, islam.

Główne grupy etniczne kraju: Ukraińcy – 77,8%, Rosjanie – 17,3%, Białorusini – 0,6%, Mołdawianie – 0,5%, Tatarzy krymscy – 0,5%, Bułgarzy – 0,4%, Węgrzy – 0,3%, Rumuni – 0,3%, Polacy – 0,3%, Żydzi – 0,2%, inni – 1,8% ludności⁷.

Powierzchnia całkowita Ukrainy wynosi 603 628 km², jest to drugi co do wielkości wśród krajów w Europie, po Rosji (lub największym krajem, który całkowicie leży w Europie). Obszar wyłącznej strefy ekonomicznej Ukrainy wynosi 72658 km².

Szkolnictwo wyższe. Instytucje edukacyjne

Wykształcenie wyższe na Ukrainie zdobywa się na uniwersytetach, akademiach, instytutach, koledżach. Stanem na 2017 – 2018 na Ukrainy funkcjonują 372 koledże, technika, szkoły zawodowe oraz 289 uniwersytetów, akademie, instytuty. Liczba absolwentów w roku akademickim 2016 – 2017 wyniosła 420 tysięcy osób. W Ukrainie funkcjonuje 756 zawodowo-technicznych szkół, gdzie wykształcenie zdobywa 142 tys. osób⁸.

Najbardziej znane uczelnie to: Kijowski Uniwersytet Narodowy im. T. Szewczenki, Akademia Kijowsko-Mohylańska, NTUU „Politechnika Kijowska im. Igora Sikorskiego”, Narodowy Uniwersytet Lwowski im. Iwana Franka, Narodowy Uniwersytet Lotnictwa, Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny.

Ponadto istnieje wiele instytutów w strukturze Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, które na ogół prowadzą działalność badawczą i są zaangażowane w szkolenie personelu naukowego.

⁷ Źródło: Państwowy Urząd Statystyczny Ukrainy <http://www.ukrstat.gov.ua/>, 10.07.18

⁸ Źródło: Rejestr podmiotów działalności edukacyjnej <http://registry.edbo.gov.ua/>, 10.07.18

System walutowy

Polityka walutowa państwa jest regulowana przez Narodowy Bank Ukrainy, którego sferą kompetencji jest realizacja jednolitej polityki państwowej w sferze obiegu pieniężnego, polityki kredytowej oraz regulacja systemu bankowego.

Oficjalną walutą jest hrywna ukraińska, która jest swobodnie konwertowana na wszystkie waluty świata. Aby zapewnić stabilny rozwój gospodarczy po wprowadzeniu hrywny, podjęto decyzję o przywiązaniu jej kursu wymiany do dolara USA.

Stanem na maj 2018 r. średni kurs hrywny (wahania +/- 1-2 UAH) do dolara USA wynosi 26 UAH oraz do Euro – 31 UAH.⁹

Od czasu wprowadzenia hrywny w 1996 r. jej kurs w stosunku do innych walut stale wzrasta. Tak więc w 1996 r. za 1 USD oferowano 1,8 UAH; w listopadzie 1998 r. było to już 3,4 UAH/USD; a na początku 2000 r. – 5,5 UAH/USD. Gwałtowny wzrost kursu nastąpił w 2008 r., kiedy ustalono stawkę 8 UAH/USD (z powodu globalnego kryzysu gospodarczego). Kolejny wzrost nastąpił w 2014 r. na tle aneksji Półwyspu Krymskiego, początku konfliktu zbrojnego na wschodzie Ukrainy, początkowo do 12 UAH/USD, i do 27-28 UAH/USD, i odpowiednio do 31-32 UAH za Euro.

Jeśli chodzi o kurs wymiany hrywny na polski złoty, w 1996 r. płacono 0,6 złotych za 1 hrywnę, na przełomie 1998 i 1999 r. kurs walutowy (hrywna-złoty) był równy. W maju 2018 roku kurs ten wyniósł 7 hrywien za złotówkę.

W czerwcu 2018 r. Rada Najwyższa Ukrainy przyjęła Ustawę Ukrainy „O walucie i transakcjach walutowych” (skierowaną do podpisu Prezydenta), która ma na celu liberalizację ustawodawstwa walutowego Ukrainy, w szczególności zmniejsza się liczba kontrolowanych operacji walutowych, anuluje się szereg ograniczeń walutowych dla biznesu itp.

⁹ Źródło: Narodowy Bank Ukrainy, <https://bank.gov.ua/>, 10.08.18

System bankowy¹⁰

System bankowy tworzą: Narodowy Bank Ukrainy; Fundusz Gwarancyjny dla depozytów osób fizycznych; inne banki – łącznie 82 banki (rezydenci i nie rezydenci, zarejestrowani na terytorium Ukrainy w ustalonym przez prawo trybie); nie bankowe instytucje finansowe.

Narodowy Bank Ukrainy jest centralnym bankiem Ukrainy, specjalnym centralnym organem zarządzania państwowego. Zgodnie z Konstytucją Ukrainy, podstawową funkcją Narodowego Banku jest zabezpieczenie stabilności jednostki pieniężnej Ukrainy. Wykonując swoją podstawową funkcję, Narodowy Bank powinien kierować się priorytetem osiągnięcia i utrzymania stabilności cen. Narodowy Bank w ramach swoich uprawnień sprzyja stabilności systemu bankowego, pod warunkiem, że nie przeszkadza to w osiągnięciu i utrzymaniu stabilności cen w państwie.

Według stanu na połowę 2018 r. na Ukrainie istnieje podział banków na trzy kategorie: banki z udziałem państwa, zagranicznych grup bankowych oraz banki z kapitałem prywatnym.

Do kategorii banków państwowych należą: Oschadbank, Ukreximbank, PrivatBank, UkrGasbank.

Dużymi bankami prywatnymi (w tym z kapitałem zagranicznym) są: Raiffeisen Bank Aval, Ukrsibbank, Credit Agricole Bank, PrivatBank, PUMB, Alfa-Bank. Generalnie, na rynku są też takie duże międzynarodowe grupy bankowe: Raiffeisen, BNP Paribas Group, Credit Agricole, PKO Bank Polski, Citigroup, ABH Holdings, OTP Bank, Intesa Sanpaolo, ING Group.

Stanem na czerwiec 2018 r. na Ukrainie działają 2 banki z polskim kapitałem – Kredobank i Idea Bank. Oddziały tych banków znajdują się na całej Ukrainie (są to banki, w których można otworzyć rachunek w PLN).

¹⁰ Źródło: Narodowy Bank Ukrainy, <https://bank.gov.ua/>, 10.08.18

IV. Podstawowe zasoby naturalne. Kopaliny użyteczne

Grunty

Łączna wielkość gruntów rolnych wynosi 42,7 mln ha, z których grunty orne wynoszą 32 mln ha.

Według danych Państwowej Służby Ukrainy ds. geodezji, kartografii i katastru¹¹, czarnoziemy Ukrainy zajmują 27,8 mln hektarów, co stanowi 8,7% od światowych obszarów czarnoziemiu i 30% – europejskich. Czarnoziem zajmuje większość powierzchni obszarów rolniczych na Ukrainie (67,7%). Uprawia się na nich większość roślin zbożowych, buraków cukrowych, słonecznika, owoców wieloletnich, roślin oleistych. Zgodnie z jej składem fizycznym, chemicznym, agrochemicznym i mineralogicznym wśród skał glebotwórczych, ukraiński czarnoziem jest uważany za najlepszy. Zasoby gruntów Ukrainy charakteryzują się wysokimi właściwościami bioprodukcyjnymi (w czasie II wojny światowej III Rzesza wywoziła ukraiński czarnoziem do Niemiec wagonami towarowymi).

Kopaliny użyteczne

Wyniki przeprowadzonych prac poszukiwawczych pokazują, że na Ukrainie znajduje się potężna baza mineralno-surowcowa. W głębi Ukrainy wykryto ponad 20 000 złóż i rud metali z 95 gatunków kopalin użytecznych, z których około 8 000 złóż mają znaczenie przemysłowe i są ewidencjonowane przez Państwowy bilans zapasów. Około 3 000 złóż jest eksploatowanych przemysłowo i na ich bazie funkcjonuje ponad 2 000 przedsiębiorstw górniczych. Według ilości zbadanych zasobów węgla, rud żelaza, manganu i tytanu-cyrkonu, a także grafitu, kaolinu, soli potasowych, siarki, żaroodpornej gliny, kamienia licowego, Ukraina należy do jednego z czołowych państw świata. W szczególności, zapasy

¹¹ Źródło: Państwowa Służba Ukrainy ds. geodezji, kartografii i katastru <http://land.gov.ua/>, 10.07.18

węgla w stosunku światowych stanowią 7,5%, rud żelaza – 15%, manganowych – 42,8%.¹²

Obecnie na Ukrainie wydobywa się duże ilości węgla, towarowe rudy żelaza i manganu, uran, tytan, cyrkon, kaolin, brom, niemetaliczne surowce metalurgiczne (kwarcyt, wapienie), surowce chemiczne (sól kamienna), kamień licowy (granit, gabbro, labradoryt itp.), piasek szklany itp. Pozyskiwany jest surowiec węglowodorowy, torf, surowiec cementowy, gliny ogniotrwałe, surowiec dla produkcji materiałów budowlanych, jod, brom, rozmaite wody mineralne, kamienie półszlachetne i szlachetne, piezokwarc itp. W stosunkowo niewielkich ilościach wydobywa się rudy niklu, skandu, hafnu, bursztynu, zeolitów i innych. Na różnym poziomie szczegółowości zbadane są złoża nietradycyjnych dla Ukrainy bogactw naturalnych: chromu, ołowiu, cynku, miedzi, molibdenu, berylu, litu, tantalu, niobu, metali ziem rzadkich, włókien fluorowych, apatytu, łupków bitumicznych, biszofitu itp.

Według Państwowej Służby Geologii i Gleby Ukrainy w ciągu ostatnich 5-10 lat potwierdzono realne możliwości dalszego wzrostu zasobów węglowodorów, odkrycia i badań nowych kopalin i minerałów, złota, chromu, miedzi, ołowiu, cynku, molibdenu, pierwiastków ziem rzadkich, litu, niobu, tantalu, fosforytu, fluorytu, surowców kamiennych i innych, na które istnieje duże zapotrzebowanie ze względu na potrzebę stworzenia warunków dla zwiększenia potencjału eksportowego państwa.

Znaczne złoża bursztynu na Ukrainie zasługują na szczególną uwagę ze względu na wysoką wartość tego minerału na rynku międzynarodowym oraz ze względu na spowodowaną tą okolicznością skomplikowaną sytuację społeczno-polityczną w regionach jego wydobycia (obwody Rówieński, Wołyński, Żytomierski).

Uczestnictwo we wspólnych przedsięwzięciach w zakresie wydobycia i przetwarzania bursztynu może być ciekawym dla polskich firm. Brak jednak ustawowej regulacji wydobycia tego kamienia. Nie ma też oficjalnych informacji o ilości wydobycia, jednak nieoficjalnie szacuje się na 300 ton rocznie.

¹² Źródło: Przedsiębiorstwo państwowe naukowo-produkcyjne „Państwowy Informacyjny Fundusz Geologiczny Ukrainy” <http://geoinf.kiev.ua/>, 10.07.18

V. Główne sektory gospodarki

Kompleks rolno-przemysłowy

Kompleks rolno-przemysłowy jest jednym z głównych sektorów gospodarki narodowej, którego udział w skonsolidowanym budżecie Ukrainy w ostatnich latach wyniósł średnio 11%, a w strukturze towarowej eksportu – ponad jedną trzecią.

Ponad 70% terytorium Ukrainy jest wykorzystywane w sektorze rolnym. Łączna powierzchnia zasiewów wynosi 14623,6 tys. ha, gdzie największy udział zajmują: pszenica 6369,4 ha, kukurydza na ziarno 4520 tys. ha, jęczmień 2506,9 ha.¹³

Głównymi uprawami w rolnictwie są zboża: pszenica ozima i jara, żyto, jęczmień ozimy i jary, kukurydza, owies, gryka, proso i ryż. Znaczącym udziałem w rolnictwie jest uprawa buraka cukrowego, słonecznika, soi i rzepaku.

Eksport ukraińskich produktów rolnych i żywnościowych do krajów UE wzrósł o 39,8% i wyniósł 4,177 mld USD w okresie od stycznia do września 2017 r. W tym samym czasie import z krajów europejskich wzrósł o 11,7% do 1,581 mld USD. Kluczowymi importerami ukraińskich produktów rolno-spożywczych wśród krajów UE są Holandia z udziałem 17,6%, Hiszpania – 15,5%, Polska – 12,9% Włochy – 11,9% oraz Niemcy – 9,9%.¹⁴

Ponadto, w okresie od 1 do 5 stycznia Ukraina w pełni wykorzystała kwoty, zarówno podstawowe, jak i dodatkowe, na eksport pszenicy i kukurydzy do krajów Unii Europejskiej na 2018 rok. Za pierwsze 10 dni 2018 roku Ukraina całkowicie wyczerpała kwotę na bezcłowe dostawy miodu, soku jabłkowego i winogronowego do Unii Europejskiej.

¹³ Źródło: Ministerstwo Polityki Rolnej i Żywności Ukrainy <http://minagro.gov.ua/>, 10.07.18

¹⁴ Źródło: Państwowy Urząd Statystyczny Ukrainy <http://www.ukrstat.gov.ua/>, 10.07.18

Chociaż importuje się większość sprzętu i mechanizmów dla rolnictwa, na Ukrainie są własne linie produkcyjne w tym kierunku. Każdy rok produkuje się ponad 20 tys. szt. urządzeń dla rolnictwa.¹

Metalurgia, budowa maszyn, przemysł ciężki

Struktura kompleksu metalurgicznego Ukrainy to przedsiębiorstwa zajmujące się wydobywaniem i wzbogacaniem rud metali żelaznych i nieżelaznych, materiałów niemetalicznych, produkcją żeliwa, stali, wyrobów walcowanych, rur stalowych, wyrobów z metali, żelazostopów, materiałów ogniotrwałych, koksu, produkcji stopów twardych, karbonu, produktów półprzewodnikowych, z przerobu złomu i odpadów, produkcja szeregu rodzajów produktów chemicznych, duży kompleks przedsiębiorstw pomocniczych, a także organizacji badawczych i projektowych.¹⁵

Od 2014 roku można zauważyć spadek w branży metalurgicznej Ukrainy, co wynika przede wszystkim z konfliktu zbrojnego w regionach wschodnich, gdzie zlokalizowane są główne przedsiębiorstwa przemysłu ciężkiego.

Kompleks przemysłowy Ukrainy obejmuje również takie branże jako budowa maszyn ciężkich, okrętownictwo, produkcja samochodów i ciężarówek, ciągników oraz innych maszyn rolniczych, produkcja lokomotyw, obrabiarek, turbin, silników lotniczych i samolotów, urządzeń dla elektrowni, przemysłu naftowego i chemicznego itp.

Na Ukrainie produkuje się rakiety, satelity i sprzęt dla badania kosmosu. Ukraina jest dużym producentem sprzętu wojskowego – czołgów, wojskowych samolotów transportowych, systemów rakietowych, sprzętu optycznego.

Elektroenergetyka

Produkcja energii elektrycznej na Ukrainie prowadzona jest przez¹⁶: elektrownie jądrowe, elektrownie ciepłne, elektrownie wodne, elektrownie słoneczne. Ponad 47% energii elektrycznej jest dostarczane na Ukrainę przez elektrownie jądrowe (Równieńska, Zaporoska,

¹⁵ Źródło: Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego i Handlu Ukrainy <http://www.me.gov.ua/>, 10.07.18

¹⁶ Źródło: Ministerstwo Energetyki i Przemysłu Węglowego Ukrainy <http://mpe.kmu.gov.ua/>, 10.07.18

Południowo-Ukraińska i Chmielnicka). Elektrownie ciepłone dostarczają około 45% wyprodukowanej energii elektrycznej, pozostałą część elektrownie wodne.

Należy przy tym zauważyć, że produkcja energii elektrycznej stale rośnie. Tak więc produkcja energii elektrycznej w połączonej sieci energetycznej Ukrainy w okresie styczeń-marzec 2018 r. wzrosła o 3,8% w porównaniu z tym samym okresem w 2017 r. — do 44 mld 542,6 mln kWh.

W ten sposób Ukraina jest w stanie zabezpieczyć w energię elektryczną nie tylko własne terytorium, ale także ją eksportować. Eksport energii elektrycznej jest możliwy dzięki „Burshtyn Energy Island”, który związany z systemami energetycznymi krajów Europy Zachodniej, Środkowej i Wschodniej – byłego UCTE (Union for the Coordination of Transmission of Electricity) – Polski, Słowacji, Węgry, Rumunii¹⁷.

W 2017 r. dostawy energii elektrycznej na Węgry, Słowację i Rumunię wzrosły o 6,9% (o 183,9 mln kWh) do 2 mld 848,9 mln kWh. Dostawy energii elektrycznej do Polski spadły o 6,6% (o 54,9 mln kWh) do 780,1 mln kWh.

Ponadto należy podkreślić, że w ciągu ostatnich kilku lat rozwój alternatywnych źródeł energii, w szczególności energii słonecznej, znacznie przyspieszył: prawie w każdym regionie zbudowano kilka elektrowni przemysłowych, a bardzo duża liczba prywatnych domów lub firm zainstalowała panele słoneczne na własne potrzeby. Jest to spowodowane przede wszystkim przyznaniem preferencji dla tych elektrowni. Według stanu na połowę 2018 r. na Ukrainie działa ponad dziesięć elektrowni słonecznych o mocy 50 MW, a w Strefie Wykluczenia wokół Czarnobylskiej Elektrowni Jądrowej planowana jest budowa elektrowni słonecznej o mocy 1,2 GW¹⁸. Rozbudowa sieci elektrowni słonecznych może znacznie poprawić stan środowiska, zmniejszyć zależność od innych źródeł energii i sprzedawać nadwyżki dwutlenku węgla w ramach Protokołu z Kioto do innych krajów.

¹⁷ Źródło: Ministerstwo Energetyki i Przemysłu Węglowego Ukrainy <http://mpe.kmu.gov.ua/>, 10.07.18

¹⁸ Źródło: Ukrinform <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/2379801-persij-sonac-nij-park-vidkriut-u-cornobili-za-kilka-tizniv.html>

IT

Dzięki znaczącemu potencjałowi intelektualnemu – ukraińskie firmy IT skutecznie konkurują na rynku światowym, oferując wysokiej jakości rozwiązania IT przy stosunkowo niższych kosztach niż producenci oprogramowania w Europie i USA. Stało się to przesłanką do tego, że sektor IT jest jednym z najbardziej dynamicznych w ukraińskiej gospodarce.

Według danych PwC, w 2017 roku rynek IT wzrósł o 20%¹⁹. Wpływy podatkowe od sektora IT do budżetu państwa w roku 2017 wzrósł o 38% w stosunku do wskaźnika roku poprzedniego i wyniosły 7,8 mld USD, podkreślają w Komitecie Technologii Informacyjnych Europejskiego Stowarzyszenia Biznesu.

Eksport usług IT wzrósł do 3,6 mld USD. Technologie informacyjne zajmują trzecią pozycję pod względem przychodów z eksportu, ustępując jedynie agrobiznesowi i hutnictwu.

Udział rynku IT w gospodarce w ubiegłym roku wyniósł około 4% PKB kraju, a w nadchodzących latach będzie wzrastać.

Łączna wartość inwestycji w ukraińskie firmy IT wyniosła 265 mln USD w roku 2017, co jest o 231% więcej niż w roku 2016. Takie dane są zawarte w raporcie funduszu A Ventures Capital na podstawie badań Dealbook of Ukraine²⁰.

Według szacunków firmy GlobalLogic Ukraina, w sprzyjających warunkach, do 2025 roku sektor technologii informacyjnych może wzrosnąć do 8,4 mld USD, czyli w 2,3 razy, a liczba miejsc pracy wzrośnie do ponad 240 tys. osób.²¹

Według badań, w roku 2017 zawarto 44 transakcje inwestycyjne. Największe transakcje zawarte w 2017 roku, wg. informacji dostępnych publicznie to: 110 mln USD inwestycji w Grammarly, 30 mln USD w Bit-Furry, 10 milionów w Petcube i 7 mln USD w People.ai²².

¹⁹ Źródło: PwC Ukraina: Analityka <https://www.pwc.com/ua/uk/survey.html>, 10.07.2018

²⁰ Źródło: The DealBook of Ukraine 2018 edition by A Ventures. <https://www.slideshare.net/YevgenSysoyev/the-dealbook-of-ukraine-2018-edition>, 10.07.2018

²¹ Źródło: GlobalLogic Ukraina <https://www.globallogic.com/ua/>, 10.07.2018

²² Źródło: Inwestycje w ukraińskie firmy IT wzrosły trzykrotnie w 2017 <https://delo.ua/business/investicii-v-ukrainskie-it-kompanii-za-2017-god-vyrosli-v-3-raza-339879/>, 10.07.2018

VI. Infrastruktura transportowa

Ukraina jest krajem tranzytowym, przez który przebiega pięć z dziesięciu międzynarodowych korytarzy transportowych Europy. Rozwinięte są wszystkie nowoczesne dziedziny transportu m.in. kolejowy, samochodowy, rurociągowy oraz lotniczy, w mniejszym stopniu – żegluga śródlądowa i morska. Obecnie można wyróżnić najważniejszy szlak tranzytowy surowców energetycznych (gaz ziemny) z Rosji do Europy przez Ukrainę. Ukraina jest także ważnym krajem tranzytowym między Europą a Azją. Realizowane są projekty połączenia kolejowego z Chińską Republiką Ludową, Kazachstanem i krajami nadbałtyckimi (Nowy Jedwabny Szlak).²³

Łączna sieć dróg stanowi 169 491 km, dróg kolejowych – około 20 000 km. Długość śródlądowych dróg wodnych wynosi 1672 km. Rzeki Dniepr oraz Dunaj są ważnymi szlakami transportowymi ładunków międzynarodowych. Ukraina ma rozwiniętą sieć rurociągów naftowych i gazowych (odpowiednio 20 070 i 4540 km, a także 4170 km rurociągów dla produktów powstałych z rafinacji ropy naftowej), kierunkiem strategicznym jest tranzyt rosyjskiego gazu i produktów naftowych do Europy. Czołowe porty morskie usytuowane są nad Morzem Czarnym oraz Azowskim: Odessa, Czarnomorsk, Mikołajów i Mariupol.

Drogi publiczne. Duża długość dróg o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i lokalnym stwarza lepsze perspektywy rozwoju regionalnej produkcji, przyciąganie nowe inwestycje. Większość ukraińskich dróg jest złej jakości, chociaż są deklaracje rządu ukraińskiego w sprawie ich remontu, co stwarza olbrzymie możliwości dla firm zagranicznych, specjalizujących się w budowie, konserwacji i utrzymaniu dróg. W konserwacji dróg na Ukrainie miały duży udział firmy polskie oraz tureckie. Zagraniczni

²³ Źródło: Ministerstwo Infrastruktury Ukrainy <https://mtu.gov.ua/>, 10.07.2018; Państwowy Urząd Statystyczny Ukrainy <http://www.ukrstat.gov.ua/>, 10.07.18 – cały rozdział.

przedsiębiorcy mogą uczestniczyć w przetargach publicznych, dotyczących budowy i modernizacji infrastruktury drogowej na Ukrainie.

Transport kolejowy. Długość ukraińskich linii kolejowych wynosi około 20 tysięcy km, jest to trzeci wynik w Europie. Otwarcie Tunelu Beskidzkiego pod koniec maja 2018 r. znacznie poszerzyło możliwości transportowe: przepustowość wzrosła z 45 do 100 pociągów dziennie, a prędkość przejazdu między stacjami wzrosła z 40 do 60 km/h²⁴. Tory kolejowe łączą wszystkie duże przedsiębiorstwa górnicze i przemysłu ciężkiego, a także czołowe porty morskie.

Transport lotniczy. We wszystkich miastach obwodowych są lotniska, ale najbardziej rozwinięte są w Kijowie (Port lotniczy Boryspol i Port lotniczy Żulany), we Lwowie, Odessie, Charkowie etc. Jest to związane z działalnością gospodarczą tych miast, migracją zarobkową oraz atrakcyjnością turystyczną. W ostatnich latach ruch pasażerski na lotniskach stale rośnie, w liczbach za rok 2017 lotnisko Boryspol miało 10,55 mln pasażerów, lotnisko Żulany – 1,4 mln, Lwów – 1,08 mln, lotnisko Charków – 806 tys., Odessa – 1,2-1,25 mln pasażerów.²⁵

Ukraiński rynek lotniczy reprezentują ukraińskie i międzynarodowe linie lotnicze: Ukraine International Airlines, Air Arabia, Air France, Austrian Airlines, British Airways, KLM Royal Dutch Airlines, Polskie Linie Lotnicze LOT, Lufthansa, Royal Jordanian Airlines, Pegasus Airlines, Wizz Air, Flydubai i inni. Ostatnio coraz więcej firm stosujących strategię niskich kosztów (tzw. Low Cost Business Models) trafia na rynek ukraiński. Od września 2018 r. regularne loty z Kijowa i Lwowa będą obsługiwane przez Ryanair.

Porty morskie. Na Ukrainie jest 13 czynnych portów morskich (nie uwzględniając portów na terytorium tymczasowo okupowanego Krymu), a mianowicie: Białogród nad Dniestrem, Berdiańsk, Izmańl, Czarnomorskie, Mariupol, Mikołajów, Chersoń, Odessa, Specjalistyczny Port morski w Olwii, Reni, Skadowśk, Ust-Dunajski morski port handlowy oraz „Jużny”. Porty o głębokiej wodzie to „Jużny”, porty w Czarnomorsku, Odessie i Mikołajowie. Około 60% ładunków przechodzi przez trzy główne porty w Odessie, Czarnomorsku i Jużnym (wszystkie w obwodzie odeskim).

²⁴ Źródło: Ukrzaliznycia <http://www.uz.gov.ua/>, 10.07.2018

²⁵ Źródło: Państwowa Służba Lotnicza Ukrainy <https://avia.gov.ua/>, 10.07.2018.

Najbardziej rozpowszechnione rodzaje ładunków w portach morskich na Ukrainie to eksport zboża i rudy żelaza oraz import węgla.²⁶

Ważnym elementem tej branży jest dostęp do znacznej ilości terminali przeładunkowych, skąd zboże jest transportowane dalej.

Na Ukrainie jest kilka portów śródlądowych nad Dnieprem i Dunajem, jednak mają one niewielkie znaczenie dla gospodarki kraju.

Transport rurociągowy. System transportu ropy naftowej na Ukrainie liczy około 4,8 tys. km. Jego przepustowość na wejściu wynosi 114 mln ton rocznie, a na wyjściu – 56,3 mln ton rocznie.

Obecnie przepustowość systemu transportu ropy naftowej jest poniżej 40%, w szczególności z powodu nieproduktywnego wykorzystania procesów rafineryjnych. Nadal ma miejsce tendencja do zmniejszenia częstotliwości transportu ropy naftowej, w tym jej tranzytu.

Ukraiński system transportu gazu jest na drugim miejscu po Rosji w skali Europy. Jego moc na wejściu wynosi 290 mld m³, na wyjściu – 175 mld m³ rocznie. Łączna długość gazociągów wynosi 39,8 tys. km, w tym 23 tys. km stanowią gazociągi magistralne. System transportu gazu jest bezpośrednio połączony z systemami gazociągów w Rosji, Polsce, na Białorusi, Słowacji, Węgrzech, w Rumunii, a poprzez te systemy jest faktycznie zintegrowany z ogólnoeuropejską siecią gazową.

Ukraina ma jedną z najpotężniejszych (drugie miejsce po Rosji) podziemnych sieci magazynowania gazu w Europie, która jest ważną technologiczną częścią systemu transportu gazu, która zapewnia niezawodność zarówno dostaw gazu krajowego, jak i tranzytu gazu rosyjskiego do krajów europejskich. Łączna pojemność czynna podziemnych magazynów gazu (których jest 13) wynosi 32 mld m³.

Napełnianie ukraińskich magazynów gazu tylko do połowy dla zapewnienia własnych potrzeb umożliwia wynajem tych obiektów dla klientów z całej Europy.

17 grudnia 2014 r. w Warszawie operatorzy systemu transportu gazu Ukrainy (UKRTRANSGAS S.A.) i Polski (GAZ-SYSTEM S.A.) podpisali umo-

²⁶ Źródło: Administracja Portów Morskich Ukrainy <http://www.uspa.gov.ua/>, 10.07.2018

wę o współpracy. Głównym celem połączenia systemów Polski i Ukrainy jest dywersyfikacja źródeł dostaw gazu dla Ukrainy oraz dalsza integracja systemów przesyłowych i rynków gazu w regionie Europy Wschodniej, a także wzmocnienie solidarności energetycznej pomiędzy krajami Unii Europejskiej i Wspólnoty Energetycznej. Zakończenie projektu planowane jest na 2020 rok. Planowane połączenie gazowe Polska – Ukraina zakłada budowę nowego gazociągu pomiędzy węzłami Hermanowice na terytorium Polski i Bilcze-Wołyca po stronie ukraińskiej. Łączna długość gazociągu to około 110 km z wydajnością 8,0 mld m³ rocznie w kierunku Polska – Ukraina i 7,0 mld m³ rocznie w kierunku Ukraina – Polska. Dzięki projektowanemu połączeniu międzysystemowemu Polska oraz inne kraje UE uzyskają także dostęp do magazynów gazu na Ukrainie.²⁷

²⁷ Źródło: Ukrtransgaz <http://utg.ua/utg/media/news/2018/04/pl-ua-intercon-open-season-launch.html>, 10.07.2018

VII. Formy prowadzenia działalności gospodarczej.

Na Ukrainie nie ma żadnych prawnych ograniczeń w zakresie wyboru formy prawnej przedsiębiorstwa do prowadzenia działalności gospodarczej, z pewnymi wyjątkami, gdy taka forma jest wymogiem do wybranego rodzaju działalności (banki, firmy ubezpieczeniowe, lombardy etc.). Również brak jest ograniczeń w rejestracji przedsiębiorstwa przez osoby fizyczne lub prawne – nierezydentów.

Tworzenie i działalność podmiotów gospodarczych regulowana Kodeksem Cywilnym z 2003 r., Kodeksem Gospodarczym Ukrainy z 2003 r., Ustawach Ukrainy: „O spółkach gospodarczych” 1991 r., „O trybie inwestycji zagranicznych” 1996 r., „O spółkach akcyjnych” 2008 r. oraz „O spółkach z ograniczoną i dodatkową odpowiedzialnością” 2018 r.

Spółki handlowe na Ukrainie mogą być utworzone w następującej formie:

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (Sp. z o.o.)

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością może być utworzona przez dowolną liczbę osób i z dowolną wielkością kapitału zakładowego. Wspólnicy spółki ponoszą odpowiedzialność do wysokości wkładów. Nie przewidziano odpowiedzialności własnym majątkiem wspólników za zobowiązania Sp. z o.o.

Jest najbardziej rozpowszechnioną formą prawną na Ukrainie, ponieważ jest najłatwiejsza w tworzeniu i funkcjonowaniu.

Spółka z dodatkową odpowiedzialnością

Spółka z dodatkową odpowiedzialnością może być utworzona przez dowolną liczbę osób i z dowolną wielkością kapitału zakładowego.

Wspólnicy spółki ponoszą odpowiedzialność w zakresie ich wkładów. W przypadku, gdy zabraknie majątku spółki, przewidziano dodatkową odpowiedzialność majątkową uczestników spółki ich majątkiem.

Stosowanie z takiej formy najbardziej rozpowszechnione wśród firm, świadczących określone rodzaje ryzykownych usług osobom fizycznym, np. usługi ubezpieczeniowe, gdy taka forma prawna wprost wymagana przez prawo.

Spółka jawna

Spółka jawna tworzy się przez dwa lub więcej podmioty gospodarcze i działa na podstawie umowy założycielskiej. Uczestnicy ponoszą dodatkową solidarną odpowiedzialność za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem. Brak wymagań co do wielkości kapitału zakładowego.

Za Spółkę pełną (jawną) uznaje się taką spółkę, której wszyscy uczestnicy prowadzą działalność gospodarczą w imieniu spółki i ponoszą dodatkową solidarną odpowiedzialność za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem, zgodnie z zawartą między nimi umową.

Spółka akcyjna

Spółka akcyjna jest tworzona w formie spółki akcyjnej publicznej lub prywatnej. Minimalna wysokość kapitału zakładowego wynosi 1 250 minimalnych płac, czyli 4,65 mln UAH (co w przybliżeniu wynosi 145 tys. euro).

Do publicznych spółek akcyjnych stosuje się wymóg, dotyczący obrotu akcjami spółki przynajmniej na jednej giełdzie papierów wartościowych.

Istnieją dwa rodzaje spółek akcyjnych – prywatna i publiczna. Cechą prywatnej spółki akcyjnej jest wymóg zamkniętej (prywatnej) emisji akcji wśród założycieli spółki.

Prywatne przedsiębiorstwo

Prywatnym jest przedsiębiorstwo, działające na podstawie prywatnej własności jednego lub kilku uczestników. Tak więc główną cechą tego przedsiębiorstwa jest forma własności, na podstawie której ona działa – prywatna.

Wychodząc z założenia, że na dziś nie ma ustawy, która reguluje zasady tworzenia i działalności przedsiębiorstw prywatnych, takie przedsiębiorstwa działają na zasadach ogólnych, zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego i Kodeksu Gospodarczego Ukrainy.

Osoba fizyczna-przedsiębiorca

Prawo do wykonywania działalności gospodarczej, która nie jest zabroniona przez prawo, ma osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych. Osoba fizyczna realizuje swoje prawo na działalność gospodarczą, pod warunkiem jej rejestracji w sposób określony przez prawo. Ważne jest to, że osoba fizyczna-przedsiębiorca odpowiada za zobowiązania związane z działalnością gospodarczą, całym swoim majątkiem.

Rejestracja państwowa podmiotów gospodarczych i osób fizycznych-przedsiębiorców odbywa się na podstawie Ustawy Ukrainy „O państwowej rejestracji osób prawnych i osób fizycznych – przedsiębiorców, organizacji społecznych”.

Formy organizacyjne prawne i ich odpowiedniki w Polsce

Ukraina	Polska
Фізична особа-підприємець, ФОП (Fizyczna osoba przedsiębiorca)	Jednoosobowa działalność gospodarcza (Osoba fizyczna wykonująca działalność gospodarczą)
Просте товариство, спільна підприємницька діяльність (Proste товариство, wspólna przedsiębiorcza działalność)	Spółka cywilna (art. 860 KC)
Повне товариство (Powne товариство)	Spółka jawna
Партнерське товариство (Partnerske товариство, odpowiednikiem jest Powne товариство)	Spółka partnerska
Командитне товариство (Komandytne товариство)	Spółka komandytowa
Brak odpowiednika	Spółka komandytowo-akcyjna
Товариство з обмеженою відповідальністю, ТОВ (Towarystwo z ograniczoną odpowiedzialnością, TOW)	Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
Товариство з додатковою відповідальністю, ТОВ (Towarystwo z dodatkową odpowiedzialnością, TDW)	Brak odpowiednika
Акціонерне товариство (приватне або публічне) (Akcjonerne товариство – Prywatne або Publiczne)	Spółka akcyjna (Brak podziału na prywatną i publiczną)
Представництво (Представництво) - Без ведення господарської діяльності (bez prowadzenia działalności gospodarczej) - З веденням господарської діяльності (prowadzenie działalności gospodarczej)	Oddział przedsiębiorcy zagranicznego (brak podziału)

VIII. System sądownictwa gospodarczego

W systemie sądownictwa powszechnego wyodrębniony jest sąd gospodarczy jako wyspecjalizowany organ sądowy, orzekający w sprawach gospodarczych. Do sądów tych należą: rejonowe sądy gospodarcze (w każdym obwodzie, na Krymie, w Kijowie i Sewastopolu), apelacyjne sądy gospodarcze (8 sądów) oraz Kasacyjny Sąd gospodarczy, który jest częścią Sądu Najwyższego Ukrainy. Obecnie powstaje Najwyższy Sąd w sprawach własności intelektualnej, który przejmie spory dotyczące praw własności intelektualnej (praw do wynalazku, znaku towarowego itp.)²⁸

Podstawę prawną działalności sądów gospodarczych stanowi: Konstytucja Ukrainy, Ustawa „O sądownictwie i statusie sędziów”, Kodeks Cywilny Ukrainy, Kodeks Gospodarczy Ukrainy, Kodeks Gospodarczo-Procesowy Ukrainy i inne akty prawne, a także umowy międzynarodowe, ratyfikowane przez Radę Najwyższą Ukrainy.

Sądy gospodarcze rozpatrują spory między przedsiębiorcami w zakresie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej.

Sprawy gospodarcze rozpatrywane przez sąd gospodarczy mogą zostać przekazane przez strony do sądu polubownego lub do międzynarodowego arbitrażu handlowego.

W przypadkach określonych prawem lub umową międzynarodową, ratyfikowaną przez Radę Najwyższą Ukrainy, spór podlegający jurysdykcji sądu gospodarczego może zostać przekazany za porozumieniem stron do sądu innego państwa.

Należy również dodać, iż sprawy między podmiotem gospodarczym a organami władzy publicznej są rozpatrywane przez sądy administracyjne.

²⁸ Źródło: Władza sądownicza Ukrainy <https://court.gov.ua/>, 10.07.2018

IX. System podatkowy

System podatkowy Ukrainy uregulowany jest przez Kodeks Podatkowy Ukrainy oraz poszczególne akty prawne, które regulują kwestie administrowania płatnikami podatków, przedmiotów opodatkowania oraz indywidualnymi konsultacjami podatkowymi.

System podatkowy jest niezwykle złożony i składa się z ponad 100 podatków, składek, opłat, które mogą się różnić w zależności od regionu. Należy zauważyć, że oprócz istniejących podatków krajowych ze znanymi stawkami, organy samorządu lokalnego mogą samodzielnie ustanawiać wysokość lokalnych podatków i opłat.

Klasyfikacja podatków przewidziana w Kodeksie Podatkowym Ukrainy:

Podatkami ogólnie państwowymi są:

1. podatek dochodowy od osób prawnych;
2. podatek dochodowy od osób fizycznych;
3. VAT;
4. akcyza;
5. podatek ekologiczny;
6. opłata za korzystanie z zasobów wodnych, gruntów itp.;
7. cło.

Podatki lokalne

1. Lokalne podatki obejmują:
 - podatek majątkowy;
 - podatek jednolity.
2. Lokalne opłaty obejmują:
 - opłaty za miejsca parkowania pojazdów;
 - podatek turystyczny.

VAT

Stawka podstawowa – 20%. Płatny tylko wtedy, gdy spółka zarejestrowana jako płatnik VAT. Rejestracja może być dobrowolna lub obowiązkowa w sytuacji, gdy wartość dostarczonych towarów i usług w ciągu ostatnich 12 miesięcy przekroczy kwotę 1 mln UAH (około 37 tys. USD).

Istnieją również preferencyjne stawki VAT – 7% (dostawa określonych leków), 0% (eksport towarów, dostawy towarów do tankowania statków, międzynarodowe przewozy pasażerskie transportem śródlądowym itp.).

Podatek dochodowy od osób prawnych (CIT).

Płacony jest według stawki 18%. Podstawą opodatkowania jest zysk, który stanowi różnicę między przychodami a wydatkami spółki. Płatnikami są rezydenci (osoby prawne i osoby fizyczne-przedsiębiorcy) oraz nierezydenci, którzy otrzymują dochody na terytorium Ukrainy oraz przedstawicielstwa nierezydentów, prowadzące działalność gospodarczą.

Według Kodeksu podatkowego Ukrainy okresami rozliczeniowymi (sprawozdawczymi) dla podatku dochodowego od osób prawnych są kalendarzowe: kwartał, półrocze, trzy kwartały, rok.

Dla niektórych przedsiębiorstw (ubezpieczenia, bukmacherzy) stosuje się dodatkowe stawki podatku dochodowego.

Podatek od nieruchomości, innych niż grunty

Podatnikami są osoby fizyczne i prawne, w tym nierezydenci, którzy są właścicielami nieruchomości mieszkalnych i/lub komercyjnych.

Podstawą opodatkowania jest całkowita powierzchnia obiektów nieruchomości mieszkalnych i komercyjnych, w tym ich części. Podstawowym okresem rozliczeniowym jest rok kalendarzowy.

Stawki podatkowe są ustanowione zgodnie z decyzją organu samorządu lokalnego w wysokości nieprzekraczającej 1,5 procent wielkości płac minimalnych, ustanowionych przez prawo w dniu 1 stycznia roku sprawozdawczego (podatkowego), na 1 metr kwadratowy podstawy opodatkowania.

Podatek transportowy

Podatnikami podatku transportowego są osoby fizyczne i prawne, tym nierezydenci, którzy mają zarejestrowane na Ukrainie własne samochody osobowe, które są obiektami opodatkowania.

Przedmiotem opodatkowania są samochody osobowe, od roku produkcji których minęło nie więcej niż pięć lat (włącznie) a średnia wartość rynkowa których wynosi ponad 375 wysokości minimalnego wynagrodzenia (około 50 tys. USD). Stawka podatku ustanawia się w wysokości 25 000 UAH za każdy samochód osobowy w przeliczeniu na rok kalendarzowy.

Podatek akcyzowy

Według Kodeksu Podatkowego Ukrainy osoby, które planują sprzedaż paliwa, podlegają obowiązkowej rejestracji jako płatnicy podatku akcyzowego. Stawka podatku ustalana jest w zależności od rodzaju paliwa.

Podatek ekologiczny

Podatek ekologiczny – ogólnopaństwowy obowiązkowy podatek (opłata), pobierany z faktycznej ilości emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, emisji zanieczyszczeń do obiektów wodnych, rozmieszczenia odpadów etc.

Podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT)

Płatnikami podatku jest osoba fizyczna – rezydent; osoba fizyczna – nierezydent, która otrzymuje dochody ze źródła ich pochodzenia na Ukrainie.

Podstawowa stawka podatku wynosi 18%.

X. Uczestnictwo w wielostronnych organizacjach i porozumieniach o charakterze gospodarczym / stosunki gospodarcze z UE, dane o wymianie handlowej.

Ukraina jest członkiem i aktywnie uczestniczy w wielu międzynarodowych organizacjach i porozumieniach o charakterze gospodarczym, utrzymania pokoju i bezpieczeństwa oraz ochrony praw człowieka.

Według stanu na początek 2018 r. Ukraina jest członkiem organizacji międzynarodowych, których rejestr prowadzi Ministerstwo Spraw Zagranicznych Ukrainy²⁹, w szczególności:

- Światowa Organizacja Handlu (World Trade Organization),
- Agencja Wielostronnych Gwarancji Inwestycji (Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA),
- Światowa Organizacja Celna (World Customs Organization (WCO),
- Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (World Intellectual Property Organization (WIPO),
- Haska Konferencja Prawa Prywatnego Międzynarodowego (The Hague Conference on International Private Law),
- Wspólnota Energetyczna (Energy Community),
- Euroazjatycka Grupa ds. przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (The Eurasian Group on Combating Money Laundering and Financing of Terrorism (EAG),
- Międzynarodowy Fundusz Walutowy, MFW (International Monetary Fund (IMF),
- Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Rozwoju Przemysłowego (United Nations Industrial Development Organization (UNIDO),

²⁹ Źródło: Ministerstwo Spraw Zagranicznych Ukrainy <https://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations/io-register>, 10.07.2018

- Organizacja Współpracy Gospodarczej Państw Morza Czarnego (Black Sea Economic Cooperation Organization (BSEC),
- Stały Trybunał Arbitrażowy (Permanent Court of Arbitration (PCA),
- Rada Europy (Council of Europe (CE).

Stosunki gospodarcze z Unią Europejską znacznie się poprawiły w ciągu ostatnich kilku lat dzięki takim czynnikom:

1) podpisanie Układu o stowarzyszeniu z UE w 2014 roku. Wiele politycznych i sektorowych części układu jest tymczasowo stosowanych od 1 września 2014 r., natomiast jego część handlowa, pogłębiona i kompleksowa strefa wolnego handlu (DCFTA), jest tymczasowo stosowana od 1 stycznia 2016 r., dzięki temu stały się dostępne nowe rynki handlowe oraz możliwość współpracy między partnerami ukraińskimi a europejskimi. Ostatni etap procesu ratyfikacji układu między wszystkimi państwami członkowskimi miał miejsce 11 lipca 2017 r. Umożliwiło to całkowite wprowadzenie układu w życie, począwszy od 1 września 2017 r.;

2) konflikt zbrojny na wschodzie Państwa oraz znaczne osłabienie stosunków gospodarczych z Federacją Rosyjską, oraz konieczność poszukiwania nowych partnerów handlowych.

Najwięcej ukraińskich towarów i usług zostało wyeksportowanych do Polski (2,2 mld USD w 2016 r., i 2,7 mld USD w 2017 r.), do Włoch (2 mld w 2016 r., i 2,46 mld USD w 2017 r.), do Niemiec (1,9 mld USD w 2016 r., i 1,7 mld USD w 2017 r.) oraz do Węgier (1,1 mld USD w 2016 r., i 1,3 mld USD w 2017 r.). Według danych z pierwszego kwartału 2018 r. eksport towarów i usług do Polski wyniósł już 816 mln USD, z czego wynikają istotne zmiany w dynamice obrotów handlowych między dwoma krajami.

Najwięcej towarów i usług importowano z Niemiec (4,6 mld USD w 2016 r., i 5,4 mld USD w 2017 r.), z Polski (2,6 mld USD w 2016 r., i 3,4 mld USD w 2017 r.), z Francji (1,5 mld USD w 2016 r., i 1,5 mld USD w 2017 r.) oraz z Włoch (1,3 mld USD w 2016 r., i 1,6 mld USD w 2017 r.). Natomiast import z Polski w pierwszym kwartale 2018 r. stanowił 822 mln USD.³⁰

³⁰ Źródło: Państwowy Urząd Statystyczny Ukrainy <http://www.ukrstat.gov.ua/>, 10.07.18

Podsumowując, dzięki podpisaniu Układu o stowarzyszeniu została zwiększona lista produktów rolnych (do 36 pozycji), w tym wołowina, wieprzowina, drób, mleko, śmietana, jogurty, płatki, otręby, miód, cukier, pieczarki, czosnek, sółd, soki z winogron oraz jabłkowe, masło, papierosy, jajka itp. Około 300 ukraińskich firm ma prawo do eksportu towarów i usług na teren UE, z czego jedna trzecia z nich eksportuje produkty spożywcze. Sporządzono wzory certyfikatów importowych na Ukrainę (na takie towary jak ryby, jajka, mięso, pasza, karma itp.), co znacznie upraszcza i ułatwia handel między Polską a Ukrainą.

Wśród największych partnerów handlowych Ukrainy w UE są Niemcy, Polska, Hiszpania, Włochy, Francja. Ich łączny udział w obrotach przekracza 70%.

Ukraina należy do 10 największych dostawców produktów rolnych do UE, a w niektórych towarach eksportowanych posiada nawet pierwsze miejsce: pszenica – 32% całkowitego importu do UE, kukurydza - 62%, jęczmień - 74%, owies - 68%. Ukraiński eksport produktów rolnych do Unii osiągnął rekordowy poziom we wszystkich sektorach, ale absolutnym liderem wśród produktów eksportowanych jest miód, co doprowadziło, że Ukraina jest w pierwszej dziesiątce eksporterów tego produktu na świecie. Największym konsumentem tego produktu jest Unia Europejska, a w szczególności Niemcy i Polska.

Z Unii Europejskiej Ukraina importuje zboża, nasiona roślin oleistych, ziarna kakaowe i czekoladę, różne produkty spożywcze, spirytus i napoje alkoholowe, odpady z przemysłu przetwórczego i wyroby tytoniowe

Unia Europejska stała się głównym partnerem handlowym Ukrainy: handel z UE stanowi 40,2% całkowitego eksportu.

XI. Dwustronna polsko-ukraińska współpraca gospodarcza

Według danych Państwowej Służby Statystycznej Ukrainy w 2017 roku Polska była największym partnerem handlowym Ukrainy w Europie Środkowo-Wschodniej i podobnie jak w latach poprzednich, jednym z kluczowych partnerów w zakresie transakcji importowych i eksportowych na świecie.³¹

Należy zauważyć, że przez cały rok 2017 handel międzynarodowy między Ukrainą a Polską wzrósł o 26,2% w porównaniu do tego samego okresu w roku 2016, i wyniósł 6,2 mld USD. Ukraiński eksport towarów stanowił 108 244 tys. USD, natomiast polski import – 1 110 625 tys. USD.

Rośnie również wolumen handlu usługami.

Oprócz tego polsko-ukraińskie stosunki gospodarcze rozwijają się także w sferze działalności inwestycyjnej. Według danych Państwowej Służby Statystycznej Ukrainy, od 1 października 2017 r. łączna wartość inwestycji bezpośrednich z Polski na Ukrainę wyniosła 800,2 mln USD lub 2,0% wszystkich inwestycji bezpośrednich z zagranicy na Ukrainie na tę chwilę. Ponadto w ciągu 2017 r. odnotowano wzrost wolumenu inwestycji bezpośrednich z Polski na Ukrainę.

Obok inwestycji banku PKO BP w „Kredobank”, do najważniejszych polskich projektów w tym sektorze należy zaangażowanie spółki Getin Holding w Idea Banku oraz towarzystwa ubezpieczeniowego PZU S.A. w PZU Ukraina. Wśród podmiotów sektora przemysłowego wymienić warto m.in. inwestycje firm Barlinek (producent warstwowych podłóg drewnianych), Cersanit S.A. (grupa kapitałowa, działająca na międzynarodowym rynku płytek ceramicznych i kompleksowego wyposażenia łazienek), Polimex-Mostostal S.A. (firma inżynieryjno-budowlana),

³¹ Źródło: Państwowy Urząd Statystyczny Ukrainy <http://www.ukrstat.gov.ua/>, 10.07.18

Śnieżka (producent farb), Can-Pack S.A. (producent opakowań metalowych), Inter-Groclin (przemysł samochodowy), Nowy Styl (firma meblarska), LPP S.A. (firma odzieżowa).

Szczególnie ważnym elementem współpracy polsko-ukraińskiej jest zaangażowanie ukraińskich specjalistów przez polskich pracodawców. Obecnie obserwuje się zwiększone zapotrzebowanie na pracowników z Ukrainy i szybki wzrost migracji zarobkowej. Szacowana liczba Ukraińców zatrudnionych w Polsce na koniec 2017 roku wynosiła 1,2 miliona.

Podstawowym dokumentem współpracy ukraińsko-polskiej jest Traktat między Ukrainą a Rzeczpospolitą Polską o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy, sporządzony w dniu 18 maja 1992 r. Najważniejszymi dokumentami dotyczącymi współpracy gospodarczej są:

- Umowa między Rządem Ukrainy a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji z 12.01.1993 r.;
- Umowa między Gabinetem Ministrów Ukrainy a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej o współpracy gospodarczej z 04.03.2005 r.;
- Konwencja między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku.

XII. Warunki eksportu i importu

Procedury kontroli i odprawy celnej towarów przewożonych przez granicę celną Ukrainy są ujednolicone i regulowane przez Kodeks celny Ukrainy i podporządkowane mu akty prawne.

Import

Według Kodeksu celnego import (swobodny przepływ towaru) jest systemem celnym, który polega na opłacie nakładanej przez państwo na towary, w związku z ich przywozem dokonywanym przez granice celne Ukrainy, po dokonaniu tej opłaty towary są dopuszczane do swobodnego przepływu (tzw. zasada wolnego handlu) na obszarze celnym Ukrainy.

Ogólnie rzecz biorąc, import towarów na terytorium Ukrainy może być zrealizowany po złożeniu zgłoszenia organom celnym i dokonaniu opłat celnych. Opłatami celnymi są: cło, podatek akcyzowy na niektóre wyroby konsumpcyjne, sprowadzane na obszar celny Ukrainy; podatek VAT od importowanych towarów.

Na Ukrainie stosowane są następujące rodzaje ceł (podział według sposobu określania wysokości ceł): ad valorem (określone w procentach w stosunku do wartości towaru); specyficzne (stawka celna podawana jest w odniesieniu do jednostki towaru); kombinowane (ustalone w zależności od wartości i ilości towarów). Cła importowe nakładane są na towary, których odprawa celna przeprowadzana jest zgodnie z procedurą ustaloną dla przedsiębiorstw, są one naliczane według stawek określonych w Taryfie celnej Ukrainy.

Stawki celne oraz szczególne warunki wwozu na terytorium Ukrainy różnią się w zależności od grupy towarów (np. mięso, produkty mleczne, sprzęt medyczny itp.).

Wraz z wejściem w życie Układu o stowarzyszeniu między UE a Ukrainą wprowadzono kwoty importowe na niektóre grupy towarów według preferencyjnych stawek celnych (przykładowo: wieprzowina i drób).

Eksport

Według Kodeksu celnego eksport (wywóz towarów) jest systemem celnym, w ramach którego możliwa jest sprzedaż towarów wytwarzanych na Ukrainie podmiotom zagranicznym poza jej obszar celny, bez obowiązku ich dalszego powrotu do kraju.

Wywóz towarów z państwa wiąże się z obowiązkiem dokonania zgłoszenia celnego. Należy podkreślić, że stawki celne na wywóz towarów zwykle nie są ustalone z góry, wyjątek stanowią niektóre grupy towarów (np. metale nieżelazne (kolorowe), nasiona niektórych rodzajów roślin itp.).

Wraz z wejściem w życie Układu o stowarzyszeniu między UE a Ukrainą wprowadzono kwoty eksportowe na wywóz do UE pewnych grup towarów według stawek preferencyjnych (przykładowo: wołowina, miód).

Cło tranzytowe

Procedura tranzytowa ma zastosowanie do towarów lub środków transportu, które są bezpośrednio przywożone na obszar celny Ukrainy, bądź do takich, które znajdują się na danym obszarze celnym.

Procedurze tranzytowej podlegają wszelkie towary, z wyjątkiem tych, które są zakazane prawnie do przywozu i/lub tranzytu przez obszar celny Ukrainy.

W celu deklarowania towarów do cła tranzytowego stosuje się zgłoszenie celne lub fakturę.

Procedura tranzytowa kończy się w momencie wywozu towarów, pojazdów o przeznaczeniu komercyjnym poza obszar celny Ukrainy lub zgłaszając je do innego systemu celnego.

Gabinet Ministrów Ukrainy zatwierdził również wykaz towarów, których przywóz na obszar celny Ukrainy i/lub tranzyt przez terytorium Ukrainy odbywa się pod warunkiem uiszczenia należności celnych i innych opłat (Rozporządzenie Gabinetu Ministrów Ukrainy z dnia 21 maja 2012 r. Nr 461).

XIII. Dostęp do rynku ukraińskiego. Zachęty i bariery

Obecnie działalność inwestycyjna na Ukrainie regulowana jest przez następujące akty normatywne i prawne: Ustawa „O działalności inwestycyjnej”, „O procedurze inwestowania zagranicznego”, „O ochronie inwestycji zagranicznych na Ukrainie”, „O zagranicznej działalności gospodarczej”, „O instytucjach zbiorowego inwestowania” i inne.

Narodowa Rada Inwestycyjna³² powstała w celu zintensyfikowania działań, skierowanych na rozwój i wykorzystanie potencjału inwestycyjnego na Ukrainie, wzrost inwestycji zagranicznych, wspieranie projektów inwestycyjnych, stworzenie sprzyjającego klimatu inwestycyjnego w kraju, zapewnienie ochrony praw inwestorów, promowanie skutecznej współpracy inwestorów z organami państwowymi. Na rzecz Rady Inwestycyjnej pracują top-menedżerowie z największych firm międzynarodowych takich jak: ArcelorMittal, Bunge, Cargill, General Electric, Huawei, Unilever etc. Przy Gabinetie Ministrów Ukrainy utworzono także Biuro Wsparcia Inwestycji Zagranicznych.

Ponadto, w celu uproszczenia procedury przyciągania inwestycji zagranicznych i polepszenia stanu gospodarki oraz wzorując się na standardach ustawodawstwa UE, zrezygnowano z obowiązkowej rejestracji państwowej inwestycji zagranicznych, co znacznie zwiększa atrakcyjność takich inwestycji na Ukrainie.

Istotnymi zachętami do przyciągania zagranicznych inwestycji jest wprowadzenie przejrzystych zasad prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych i stworzenie przejrzystego systemu zamówień publicznych.

³² Źródło: Rozporządzenie Prezydenta Ukrainy o utworzeniu Narodowej Rady Inwestycyjnej <http://www.president.gov.ua/documents/3172017-22810>, 10.07.2018

Głównymi przeszkodami i barierami w prowadzeniu działalności gospodarczej dla zagranicznych przedsiębiorców i inwestorów, jak również dla ukraińskiego biznesu są:

- niska dynamika wdrażania reform gospodarczych,
- słaby poziom świadczenia usług administracyjnych dla biznesu,
- niedostateczne wsparcie przedsiębiorców i inwestorów przez władze lokalne,
- brak przewidywalności i przejrzystości, niespójność i częste zmiany prawa ukraińskiego,
- niedoskonałość systemu sądownictwa oraz złożoność obrony swoich praw w sądach. Problemy z egzekwowaniem podjętych już decyzji sądowych,
- niekorzystna dla przedsiębiorców i inwestorów interpretacja prawa Ukrainy ze strony organów administracyjnych, w szczególności fiskalnych i innych organów kontrolnych. Brak jednolitego stosowania wobec biznesu obowiązujących norm,
- korupcja instytucji administracyjnych i sądowych,
- wysokie ryzyko korupcyjne podczas pracy z organami władzy państwowej i samorządu terytorialnego, firmami państwowego sektora gospodarki,
- istnieje duża ilość ograniczeń pozataryfowych, związanych z dopuszczeniem importowanych towarów do obrotu na rynek — m.in. certyfikacji, atestów, przepisów weterynaryjnych i fitosanitarnych itp.,
- podważanie i podwyższanie wartości celnej towarów importowanych przez ukraińskie służby celne (stosowanie wyższych stawek cła) i nieprognozowane zmiany przepisów prawa celnego,
- zły stan infrastruktury i niewielka liczba przejść granicznych, co prowadzi do bardzo długiego czasu oczekiwania na granicy, zwłaszcza w sytuacji przewozu ładunków,
- brak przejrzystego rynku gruntów rolnych.

XIV. Zamówienia publiczne

W celu zlikwidowania korupcji w systemie zamówień publicznych rozpoczęto otwarte przetargi publiczne dostępne dla wszystkich uczestników, ponadto informacja o tych przetargach stała się ogólnodostępna.

Zgodnie z Ustawą „O zamówieniach publicznych” portal prozorro.gov.ua jest otwartym systemem elektronicznym, oferującym dostęp do wszystkich informacji z centralnej bazy danych, dotyczących przetargów elektronicznych, ogłoszonych po 31 lipca 2016 r.³³

Organizacje publiczne zgłaszają oferty przetargowe (uczestnicy aukcji licytują) za pomocą elektronicznego systemu zamówień, dostęp do którego uzyskują po rejestracji na autoryzowanych platformach elektronicznych. Moduł aukcji jest odpowiedzialny za to, żeby informacje, które trafiają do centralnej bazy danych, były jednocześnie udostępniane na portalu i wszystkich innych witrynach jednocześnie.

Ze względu na otwartość systemu oraz brak ograniczeń do wzięcia udziału w nich uczestników z jakichkolwiek państw trzecich, polskie firmy chętnie uczestniczą w tych aukcjach. Wielkim zainteresowaniem cieszą się przetargi ogłoszone przez duże przedsiębiorstwa, takie jak Publiczna Spółka Akcyjna „Ukrzaliznyia” (przetargi dotyczące zakupów części zamiennych i wyposażenia), Państwowa Agencja Dróg Ukrainy „Ukravtodor” (naprawa i utrzymanie dróg), Państwowa Służba Fiskalna (remont międzynarodowych przejść granicznych), konkursy świadczenia pomocy prawnej etc. Popularnymi branżami są: budownictwo, medycyna, remonty i naprawy, meble, produkty spożywcze, sprzęt biurowy.

Jako przykład można podać następne przetargi, wygrane przez polskie firmy:

³³ Źródło: Przetargi publiczne <https://prozorro.gov.ua/>, 10.07.2018

- PESA Bydgoszcz wygrała przetarg na dostawę 40 tramwajów z niską podłogą do przedsiębiorstwa komunalnego „Kyivpastrans” na kwotę 67 mln USD. Data: 07.2017;
- Przetarg „Ukrtransgazu” na dostawę gazu wygrała polska firma PGNiG, która będzie dostarczać gaz swojemu ukraińskiemu partnerowi „ERU Trading”. Data: kwiecień 2017;
- Przetargi na wykonanie prac remontowych na drogach w ukraińskiej strefie przygranicznej wygrali polskie firmy „Drog-Bud” i „UNIBEP”. Kontrakty z nimi podpisała Państwowa agencja dróg Ukrainy „Ukrawtodor”, Data: wrzesień 2017;
- Przetarg na przebudowę przejścia granicznego Szegyni wygrała polska firma UNIBEP S. A., a budowa przejścia pieszego punkcie granicznym „Rawa-Ruska” - firma T4B. 23 marca 2018 w Kijowie odbyło się podpisanie umów między kierownictwem Państwowej służby fiskalnej Ukrainy a dwoma firmami polskimi, które wygrały przetarg na wykonanie przebudowy przejść granicznych Rawa-Ruska i Szegyni;
- Przetarg na usługi doradcze w zakresie wspierania projektów, które są realizowane w ramach Umowy między Rządem Ukrainy a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej o udzieleniu kredytu na warunkach pomocy związanej – wygrała ECM GROUP POLSKA S.A. (0000409702);
- Wsparcie inżynierijno-techniczne przy przeprowadzaniu remontów turbogeneratorów TBB-1000-2MY3, zmodernizowanych wg technologii „GE Power Sp. z o.o.” (wcześniej „Alstom”) na blokach energetycznych nr 3 WP „Południowo-Ukraińska Elektrownia Atomowa”, NR 4 WP „Rówieńska Elektrownia Atomowa”, NR 1, 2 WP „Chmielnicka Elektrownia Atomowa” DP „NAEK „Energoatom” – wygrała: GE Power Sp. z o.o. w Warszawie, oddział we Wrocławiu (002790450);
- Przetarg: usługi doradcze w zakresie inżynierii i budownictwa, zamawiający: Państwowa Agencja Dróg Ukrainy, wygrała polska firma: B-Act Sp. z o.o. (5542415384), sierpień 2017.

XV. Kultura biznesowa

Zdaniem ekspertów i przedstawicieli środowiska biznesu na Ukrainie brakuje jasno wyrażonego krajowego modelu kultury biznesowej.

Cechy kultury biznesowej, które istnieją w gospodarce, poddane są wpływowi różnych czynników, a mianowicie:

- Poradzieckie stosunki kultury biznesowej, które cechują się: autorytarnym charakterem podejmowania decyzji biznesowych; brak pracy zespołowej w rozumieniu zachodnim; wybór kontrahentów i partnerów na podstawie osobistych relacji, w wielu przypadkach nieformalnych, a nie na podstawie jakości oferowanych produktów i usług, charakterystycznych dla gospodarki rynkowej. Stopniowo, w miarę rozwoju gospodarki rynkowej wpływ tych czynników zmniejsza się, ale nadal pozostaje istotnym,
- Mocny wpływ i powiązania administracji państwowej w stosunku do decyzji biznesowych,
- Regionalne cechy ukraińskiej kultury biznesowej. W zależności od regionu etykieta biznesowa znacznie się różni. Wpływ na to mają relacje z inwestorami zagranicznymi, którzy są nierównomiernie rozmieszczeni na Ukrainie. Wraz z bardziej intensywnymi kontaktami z przedstawicielami europejskiego, a w szczególności polskiego biznesu, zauważalne jest stopniowe zbliżenie kultur biznesowych i standardów prowadzenia działalności gospodarczej,
- W firmach z kapitałem zagranicznym wprowadzane są wartości tradycyjnie dla zachodniej, w szczególności europejskiej, kultury prowadzenia biznesu.

Niestabilna sytuacja polityczna i gospodarcza na Ukrainie powoduje jedną z najbardziej problematycznych cech kultury biznesowej – orientacja na krótkoterminowe cele i zadania. Problemem jest niechęć

do uczestnictwa w projektach długoterminowych, obowiązkowe zaliczki (przedpłaty), brak planowania długoterminowego.

Osobną wadą ukraińskiej kultury biznesowej jest niedostateczny poziom zaangażowania, punktualności i rzetelności w wykonywaniu obowiązków wynikających z umowy, co wymaga uwagi i stałego monitorowania ze strony zagranicznego partnera. Osobnym aspektem tego problemu, może być brak komunikacji zwrotnej od ukraińskiego kontrahenta.

W celu długotrwałej i owocnej współpracy z ukraińskimi partnerami wskazana jest regularna komunikacja nieformalna, spotkania, które służą nawiązaniu osobistych relacji. Mają one duży wpływ na prowadzenie działalności gospodarczej z ukraińskimi partnerami.

Styl casual ukraińskich przedsiębiorców na spotkaniach biznesowych różni się od ogólnie przyjętych w Europie Zachodniej.

XVI. Przydatne kontakty

Przedstawicielstwa zagraniczne Rzeczypospolitej Polskiej i Izby handlowe

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej na Ukrainie

Adres: ul. Jarosławiw Wał 12, 01901 Kijów

tel.: +38 044 230 0700

fax: +38 044 270 6336

+38 044 230 0743

e-mail: kijow.amb.sekretariat@msz.gov.pl

Konsulaty Generalne RP na Ukrainie

Konsulat Generalny RP w Charkowie

61002 Charków, ul. Artema 16

Tel: +38 057 75-78-801

Faks: +38 057 75-78-804

E-mail: charkow.kg.sekretariat@msz.gov.pl

<http://www.charkow.msz.gov.pl/>

Konsulat Generalny RP we Lwowie

79011 Lwów, ul. Iwana Franko 108

Tel: +38 032 295 79 90

Faks: +38 032 295 79 80

E-mail: lwow.kg.sekretariat@msz.gov.pl

<http://www.lwow.msz.gov.pl/>

Konsulat Generalny RP w Łucku

43016 Łuck, ul. Dubniwska 22b

Tel: +38 0332 280 640

Faks: +38 0332 280 659
E-mail: luck.kg.sekretariat@msz.gov.pl
<http://www.luck.msz.gov.pl/>

Konsulat Generalny RP w Odessie

65014 Odessa, ul. Uspienska 2/1
Tel: +38 048 722 56 96
Tel: +38 048 722 60 03
Fax: +38 048 722 77 01
E-mail: odessa.kg.sekretariat@msz.gov.pl
<http://www.odessa.msz.gov.pl/>

Konsulat Generalny RP w Winnicy

21050 Winnica, ul. Kozickiego 51 - VI p.
Tel: +38 0432 507-413,
Fax: +38 0432 507-414
E-mail: winnica.kg.sekretariat@msz.gov.pl
<http://www.winnica.msz.gov.pl/>

Polska Agencja Inwestycji i Handlu

Polska Agencja Inwestycji i Handlu Zagraniczne Biuro
Handlowe w Kijowie
ul. Kozhumiatska 14 b
04071 m. Kijów

Kierownik ZBH w Kijowie – Karol Kubica
+380 988 11 57 91
karol.kubica@paih.gov.pl
<http://www.paih.gov.pl>

**Polsko-Ukraińska Izba Gospodarcza
Przedstawicielstwo Generalne w Kijowie**

ul. Khorywa 4/10, 04-071, Kijów
Dyrektor: Viktoriya Ialovienko
+380 44 221 48 78
+380 44 221 48 98
kyiv@pol-ukr.com
info.ukraine@pol-ukr.com

Polish Business Center

ul. Khorywa 4/10, 04-071, Kijów

Osoba do kontaktu: Viktoriya Ialovienko

+380 44 221 48 78

+380 44 221 48 98

**Międzynarodowe Stowarzyszenie Przedsiębiorców Polskich
na Ukrainie**

ul. Rejtarska, 9, Kijów

+38 044 490-60-29

office@msppu.org.ua

Prezes Zarządu: Piotr Ciarkowski

Izba Przemysłowo-Handlowa

ul. Welyka Żytomyrska, 33, 01601, Kijów

+380 44 584-28-24

ucci@ucci.org.ua

<https://www.ucci.org.ua>

UkraineInvest

Ukraine Investment Promotion Office

Cabinet of Ministers of Ukraine

ul. Hrushevskeho, 12/2, lok. 148

Kyiv, Ukraine 01008

+38 044 256 7832

<https://ukraineinvest.com/>

European Business Association

Biuro w Kijowie

Andriivskyy uzviz, 1A, 1-sze piętro, 04070, Kijów

+38 (044) 496-06-01

office@eba.com.ua

<https://eba.com.ua/>

Instytucje rządowe

Adresy internetowe ukraińskich organów państwowych (ustawodawczych, wykonawczych, podatkowych, sądowych itp.):

Rada Najwyższa Ukrainy – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>

Na tym oficjalnym portalu zamieszczona aktualna baza ustawodawstwa Ukrainy, w tym ustaw, aktów Gabinetu Ministrów Ukrainy, ministerstw i resortów.

Gabinet Ministrów Ukrainy – <https://www.kmu.gov.ua/ua>

Oficjalny portal rządu ukraińskiego – Gabinetu Ministrów Ukrainy, z najnowszymi wiadomościami, przepisami oraz decyzjami tego organu. Zamieszczono informacje i linki do centralnych i lokalnych organów władzy wykonawczej (ministerstwa, agencje, służby etc.).

Państwowa Służba Migracyjna Ukrainy – <https://dmsu.gov.ua/>

Oficjalny portal organu, który realizuje politykę państwa w zakresie migracji (imigracji i emigracji), w tym przeciwdziałania nielegalnej (sprzecznej z prawem) migracji, obywatelstwa, rejestracji osób fizycznych, uchodźców i innych określonych prawem kategorii migrantów.

Jednolity Państwowy Rejestr Osób Prawnych, Osób fizycznych-przedsiębiorców i Organizacji Społecznych – <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch>

Na tym oficjalnym portalu można znaleźć informacje na temat wszystkich spółek prawa handlowego, organizacjach społecznych i osobach fizycznych-przedsiębiorcach, które są zarejestrowane na Ukrainie. Zasób zawiera informacje na temat przedsiębiorstw funkcjonujących, jak również tych, które zakończyły swoją działalność, albo są w trakcie likwidacji.

Państwowa Służba Fiskalna Ukrainy – <http://sfs.gov.ua/>

Na tym oficjalnym portalu można znaleźć informacje o systemie podatkowym Ukrainy, na temat istniejących podatków i opłat, sposobie ich administrowania, opłatach celnych. Do struktury Państwowej służby fiskalnej Ukrainy wchodzi departamenty kontroli celnej, opłaty cła itd.

Elektroniczny Gabinet Podatnika – <https://cabinet.sfs.gov.ua/>

Na tym oficjalnym portalu zamieszczono przydatne informacje dla podatników (osób fizycznych i przedsiębiorstw), w szczególności można znaleźć oficjalne formularze deklaracji podatkowych, które są używane do sprawozdawczości, rejestry, aktualności oraz, po rejestracji w tym serwisie, możliwość składania sprawozdania finansowego, z możliwością odbierania potwierdzenia otrzymania przez organ podatkowy (wymagany klucz cyfrowy, podpis).

Ministerstwo Spraw Zagranicznych – <http://mfa.gov.ua/ua>

Oficjalny portal ukraińskiego MSZ, na którym znajduje się informacja o placówkach dyplomatycznych i konsularnych Ukrainy oraz państw obcych, informacje na temat wymagań wizowych, zasady wjazdu i pobytu na Ukrainie dla obywateli innych państw etc.

Państwowa Straż Graniczna – <https://dpsu.gov.ua/>

Na tym oficjalnym portalu można uzyskać informacje na temat zasad przekraczania granicy państwowej, wykaz przejść granicznych, ich rodzaje, umieszczono informację o zasadach przekraczania granicy państwowej przez obywateli, cudzoziemców, umieszczono wzory dokumentów, formularzy, które należy wypełnić przy przekraczaniu granicy.

Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego i Handlu Ukrainy – <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

Oficjalny portal internetowy ministerstwa, które odpowiada za rozwój gospodarczy państwa, rozwój przedsiębiorczości, przyczynia się do rozwoju biznesu, inicjuje odpowiednie ekonomiczne i prawne zmiany w kraju w celu poprawy prowadzenia działalności gospodarczej.

Narodowy Bank Ukrainy – <https://bank.gov.ua/control/uk/index>

Na tym oficjalnym portalu zamieszczono informacje, wiadomości i akty prawne Narodowego Banku Ukrainy, w tym oficjalne kursy walut.

Jednolity Państwowy Portal Danych Otwartych – <http://data.gov.ua/>

Na tym oficjalnym portalu znajdują się zestawy danych z różnych sfer działalności państwa – statystyki, raporty, dane etc.

Portal Usług Publicznych – <https://igov.org.ua/>

Na tym oficjalnym portalu można uzyskać usługi publiczne i informacje o nich, wykaz dokumentów, znaleźć linki do odpowiednich rejestrów państwowych, gdzie można otrzymać taką usługę. Lista przedstawionych tu usług dotyczy osoby fizycznej (procedura otrzymania paszportu, prawa jazdy, małżeństwo), jak również osoby prawnej (rejestracja, dokonywanie zmian, licencji, edukacja, handel, transport etc.).

Prozorro zamówienia publiczne – <https://prozorro.gov.ua>

Podstawowy portal internetowy przeprowadzenia przetargów publicznych, udziału w przetargach. Portal, baza danych i moduł przetargu elektronicznego wraz z partnerami i uczestnikami tworzą Jednolity system elektronicznych zamówień publicznych ProZorro.

Instytucje sądowe

Władza sądownicza Ukrainy – <https://court.gov.ua>

Na tym oficjalnym portalu zamieszczono informacje na temat sądownictwa Ukrainy: adresy i kontakty sądów (sądy pierwszej instancji, apelacyjne, gospodarcze, administracyjne, Sąd najwyższy i inne), informacje o opłatach sądowych, zaplanowane do rozpatrzenia sprawy etc.

Jedyny Państwowy Rejestr Orzeczeń Sądowych – <http://reyestr.court.gov.ua>

Na tym oficjalnym portalu znajduje się informacja o całym orzecznictwie, uchwały i inne postanowienia wszystkich sądów Ukrainy. Cechą wyróżniającą jest niepodawanie danych osobowych uczestników – osób fizycznych, które są oznaczone jako Osoba 1 Osoba 2 etc. Wyszukiwanie możliwe jest według różnych kryteriów, takich jak numer sprawy, nazwę sądu lub sędziego, określony czas itp.

